

РЕГИОНАЛНИ ЦЕНТАР ЗА ТАЛЕНТЕ ВРАЊЕ

**ТУРИСТИЧКО- ГЕОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ ОПШТИНЕ
ВЛАСОТИНЦЕ**

**TOURIST - GEOGRAPHICAL CHARACTERISTICS OF THE
MUNICIPALITY OF VLASOTINCE**

Аутори:

НИКОЛА СТАНОЈЕВИЋ и МИЛАН КОЦИЋ,

ученици 1. разреда гимназије „Стеван Јаковљевић”
чланови ФДВ „Христифор Црниловић-Кица” Власотинце

Ментор:

ГОРИЦА МИЛОВАНОВИЋ,

професор географије

ТУРИСТИЧКО- ГЕОГРАФСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ОПШТИНЕ ВЛАСОТИНЦЕ

TOURIST - GEOGRAPHICAL CHARACTERISTICS OF THE MUNICIPALITY OF VLASOTINCE

Аутори:

НИКОЛА СТАНОЈЕВИЋ и МИЛАН КОЦИЋ,

ученици 1. разреда гимназије „Стеван Јаковљевић“

чланови ФДВ „Христифор Црниловић-Кица“ Власотинце

Ментор:

ГОРИЦА МИЛОВАНОВИЋ, професор географије

Резиме: Туризам је савремена привредна појава која зависи од многобројних фактора као што су туристичко-географски положај, природне и антропогене вредности и културне манифестације у складу са којима су развијени различити видови туризма. Транзитни туризам огледа се у близини важних саобраћајница, манифестациони у одржавању бројних културних манифестација, излетнички у лепоти предела и чистом ваздуху док се ловни туризам огледа у богатству фонда дивљачи. Веома битно је наставити са даљим развојем туризма за који је најбитније формирати јасну визију развоја и побољшати чиниоце развоја које чине материјална основа, туристички промет и маркетинг план.

Кључне речи: туризам, туристичко- географски положај, туристичке вредности, манифестација, развој

Abstract: Tourism is the contemporary economic phenomenon that depends on many factors such as tourist-geographical location, natural and anthropogenic values and cultural events according to which are developed different types of tourism. Transit tourism lies near the main roads, event tourism is reflected in the numerous cultural events, sightseeing tourism is reflected in the beauty of the landscape and clean air while hunting is reflected in the wealth of the wildlife fund. It is very important to continue with further development of tourism for which is essential to form a clear vision of development and improve the factors that make the material basis, tourist traffic and marketing plan.

Keywords: tourism, tourist-geographical location, tourism value, event, development

УВОД

Туризам је савремена, сложена социо-економска појава. Представља кретање, промену, доживљавање, упознавање нечег новог, непознатог, интересантног. Основни мотиви, побуде у човеку које га подстичу на туристичка кретања су жеља за изласком из свакодневице, одмор, опуштање...

За формирање прецизне слике о туризму општине Власотинце неопходно је сагледати све факторе који утичу на тренутно стање туризма а то су туристичко географски положај, природне и антропогене туристичке вредности, културне манифестације, постојећи видови туризма а веома је битан и даљи план развоја туризма у општини.

ТУРИСТИЧКО-ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ

Туристичко-географски положај је најважнији елемент туристичке валоризације и битно утиче на развој туризма. У оквиру њега издваја се више сегмената.

Општина Власотинце простире се у југоисточном делу Србије и административно припада Јабланичком округу. Смештена је у сливу средњег и доњег тока реке Власине, на обронцима Суве Планине, Чемерника, Крушевице и Острозуба. Граничи се са четири општине: на северу са општином Гаџин Хан, на североистоку са Бабушницом, на југоистоку са Црном Травом и на југозападу и западу са Лесковцем.

Слика 1: Положај општине Власотинце

Picture 1: The position of Vlasotince

Територија општине се простире на површини од 308 км². Према последњем попису из 2011. године у 48 насеља живело је 30338 становника. Просечна густина насељености на нивоу општине износи око 99 ст/км². Територија општине обухвата 47 катастарских општина. Највеће насеље Власотинце, уједно је и административно-управни, привредни и културни центар општине и у њему живи 15830 становника.

За саобраћајно-географски положај општине Власотинце, који је транзитног карактера, најважнија је близина међународног коридора Е-75 Ниш-Скопље у долини Јужне Мораве од кога је општина удаљена само 5км. Од осталих путних праваца најзначајнији је магистрални пут М9, који је лоциран долином Власине, на коридору Лесковац-Пирот. Овај пут представља саобраћајну кичму подручја општине на коју се надовезује мрежа регионалних, локалних и некатегорисаних саобраћајница. Значајни су и регионални путеви преко Гадиног Хана до Ниша Р241 и ка Црној Трави и Власинском језеру Р122.

Слика 2: Подручје општине Власотинце

Picture 2: The area of Vlasotince

Туристичко географски положај огледа се и у близини других туристичких мотива међу којима је најбитније Власинско језеро као највише вештачко језеро у Србији које се одликује изузетним пејзажом и богатством биљног и животињског света. Од осталих значајнијих туристичких мотива који су у близини Власотинца издваја се „Царичин град“ (Justiniana Prima), споменик византијске културе из 6. века изграђен у родном месту цара Јустинијана.

Слика 3: Justiniana Prima

Picture 3: Justiniana Prima

ПРИРОДНЕ ТУРИСТИЧКЕ ВРЕДНОСТИ

Природне туристичке вредности општине Власотинце огледају се у богатству рељефа, вода, климе и биљног и животињског света и представљају њен највећи туристички потенцијал. У погледу рељефа подручје општине Власотинце је диференцирано на два јасно издвојена дела: равничарски и брдско-планински, који се међусобно разликују по географским, климатским, хидрогеолошким и биогеографским карактеристикама. Највиша тачка је врх Раскрсје 1433м а најнижа ушће Власине у Јужну Мораву 227м.

Слика 4: Брдско планински предео општине Власотинце

Picture 4: Mountainous landscape of Vlasotince

Доминантни брдско-планински део који чини преко 80% територије општине представља периферни део родопске масе, на коме је у вишим деловима развијен процес ерозије.

Дубоко усеченим долинама Власине и њене највеће притоке Љуберађе пресечен је на три дела: јужни, по површини највећи део припада планинском масиву Јастребац-Острозуб-Чемерник, источни, одвојен средњим током Власине и Љуберађе и северни који се простире северно од Љуберађе и Власине. Брдско-планински крај на североистоку залази у Запањску котлину и подножје Суве планине.

Равничарски део представља најисточнији део Лесковачке котлине и коцентрисан је лепезасто на западу, око Власине.

Хидрографска мрежа је неравномерно развијена. Већи део подручја општине захвата средњи и доњи део слива Власине, а мањи део слива Рупске реке.

Највећи водоток на подручју општине Власотинце је Власина. Настаје на Власинској висоравни и протиче кроз подручје Сурдулице, Црне Траве, Власотинца и Лесковца. Дугачка је 70км и друга је по величини притока Јужне Мораве. До Власотинца Власина је брза и бистра планинска река, а затим према ушћу њен ток се шири и успорава. На територији општине најважније притоке су јој Лужница, Тегошница, Пуста река, Бистрица и Раставница. На реци Власини, у Власотинцу налази се мало акумулационо језеро. Изграђено је за водоснабдевање, али данас представља место на које долазе купачи из читавог краја и тако представља добру основу за развој спортско-рекреативног туризма.

Слика 5: Вештачко језеро у Власотинцу

Picture 5: Artificial lake in Vlasotince

Клима општине Власотинце је умерено-континентална са изражене три варијанте:

- жупска- у равничарском делу до 500м н.в.
- права умерено- континентална у појасу до 1000м н.в.
- варијанта субпланинске климе у највишим деловима изнад 1000м

Средња годишња температура износи 11,5° С. Током године на територију општине Власотинце у нижим пределима падне мање од 600 мм падавина, док у вишим деловима падавине достигну до 750 мм.

Подручје општине Власотинце је изузетно богато биљним и животињским светом. Трајна вегетација у виду шума, ливада и пашњака покрива око 70% територије општине. Под шумом се налази 12141ha или 39,8 %. Станишни услови су повољни за развој аутохтоних врста дрвећа посебно букве, граба и храста а има и јавора, јасена, дрена а од четинара заступљени су смрча, црни бор и бели бор. Што се тиче фауне у овим шумама заступљене су следеће животињске врсте: срна, дивља свиња, вук, лисица, јазавац, зец, веверица и разни глодари. Од птица јавља се: јастреб, сова, гавран, фазан, јаребица и др. Реке у општини богате су рибом и то су најчешће: кркуша, клен, скобаљ и мрена.

АНТРОПОГЕНЕ ТУРИСТИЧКЕ ВРЕДНОСТИ

За формирање потпуне слике о стању туризма поред природних, битно је указати и на антропогене туристичке вредности. Антропогене туристичке вредности представљају значајни споменици културе, сакрални споменици, археолошка налазишта и историјски споменици.

Изузетан културно-историјски споменик представља стара турска зграда „Кула“ или „Стара општина“ изграђена у другој половини 18. века, за време турске владавине. Служила је као административно-управна зграда а на њој постоје и отвори пушкарнице ради одбране од хајдука. Данас је претворена у завичајни музеј који садржи разне експонате од праисторијског доба до данас.

Слика 6: Зграда музеја

Picture 6: The museum building

Слика 7: Зграда библиотеке

Picture 7: The library building

Још један веома значајан споменик културе и народног градитељства је зграда народне библиотеке „Десанка Максимовић“ у народу познатија као „Гигина кућа“. Саграђена је 1850. године за имућног трговца Стојана Стојиљковића који је био познат као организатор и борац за ослобођење од Турака. Кућу је наследио његов усвојени син Гига по коме је здање и добило назив.

После рестаурације 1985. године објекат је припао библиотеци. Библиотека је уништена у пожару 2008. године али је реновирана и поново пуштена у рад јануара 2013. године.

Најзначајнији сакрални објекат је „Црква Свете Тројице“ у Власотинцу. Саграђена је 1858. Године на рушевинама претходно срушене цркве. Живописана је 1894. године а фреске су поклон власитиначких трговаца и занатлија.

Међу знаменитостима општине је и споменик традиционалне архитектуре стари „Млин Поповића“ на Власини који је заштитни знак града Власотинца. Саграђен далеке 1895. године, млин је најстарији и најпознатији индустријски објект у овом крају и један од најстаријих објеката на југу Србије који раде.

Слика 8: Млин

Picture 8: Mill

Археолошка налазишта су бројна и датирају из разних периода од праисторије до средњег века. Из периода праисторије су налазиште у селу Бољаре из бронзаног доба(1500-1200. године пре нове ере) и локалитет „Сланиште“ код села Конопница где су пронађени бронзана статуа јелена и још неколико предмета из такође бронзаног доба. Из античког периода су остаци римских утврђења код села Горњи Присијан и код села Самарнице на локалитету „Ћерамидница“. Из византијског периода је локалитет „Прокоп“ код села Златићево где су пронађени зидови рановизантијског утврђења.

КУЛТУРНЕ МАНИФЕСТАЦИЈЕ

Највећи значај и допринос афирмацији туризма и културе на подручју општине пружају културне манифестације. Културни центар као носилац и организатор многих културних манифестација, у сарадњи са школама и аматерским друштвима приређује бројне литерарне, музичке, ликовне, драмске и друге садржаје.

Најзначајнија туристичка, културна и привредна манифестација по којој је Власотинце надалеко познато је „Вински бал“. Ова традиционална манифестација организује се, са краћим прекидима, још од 1960.године у част вина и власотиначког виногорја и током година доживела је преображај од локалног догађаја до регионално познате манифестације. Идејни творци и организатори винских свечаности стално проналазе најбољи начин да афирмишу своју варош и да почетком септембра на винском стадиону окупе госте из целе земље, око 40-50 хиљада људи, и приуште им најразличитије културне и забавне садржаје. У склопу Винског бала организује се избор за мис, тзв. „Богињу вина“, избор за најбољег винара и најбоље вино, Вече поезије на тему вина као и велика ликовна изложба

карикатура и слика на тему вина и грожђа а све то је употпуњено концертима познатих певача и ватрометом у поноћ.

Слика 9: Вински бал

Picture 9: Vine ball

Поред Винског бала организују се и многе манифестације локалног карактера. Једна од њих је „Лето у Власотинцу“□□. Током њеног једномесечног трајања грађани Власотинца имају прилику да на разним местима у граду пропрате бројна дешавања за све узрасте и интересовања. Организују се игре на води, ликовне радионице, наступи плесних клубова и фолклорних група, као и музички концерти и изложбе слика. Надамо се да ће ова за сада скромна манифестација следити пример Винског бала и своју популарност проширити у целом региону.

Важна помена је и манифестација „Песнички час-учитељству у част“□□, јединствена манифестација која се одржава сваке године, првог четвртка и петка у новембру. Током трајања млади Власотинчани имају прилику да се упознају и друже са неким од наших истакнутих песника, а у вечерњим сатима, у „Спаскиној кући“□□ одржава се Књижевно вече посвећено госту Песничког часа.

ВИДОВИ ТУРИЗМА У ОПШТИНИ ВЛАСОТИНЦЕ

Територија општине Власотинце својим природним богатствима, која се огледају у чистом ваздуху, очуваној средини и лепоти предела поседује значајну основу за развој туризма. У складу са потенцијалима развоја туризма заступљени су следећи видови туризма:

Транзитни туризам

Транзитни туризам општине Власотинце базира се на повољном туристичко-географском положају. Власотинце се налази на само 5км од аутопута Е75 који представља једну од главних саобраћајних комуникација Србије, коју користи огроман број домаћих туриста и путника на путу ка Егејском и Јонском мору.

Најкраће растојање до Власинског језера као значајне туристичке дестинације Јужне Србије, из правца Београда аутопутем Е75 води преко Власотинца и износи 55км док су друге руте које спајају аутопут и Власинско језеро дуже. На овом путном правцу смештене су бензинске пумпе, сервисне радионице, угоститељски објекти и хотел „Гуњетинац“ □ □ што погодује даљем развоју транзитног туризма.

Манифестациони туризам

У општини Власотинце одвијају се бројне манифестације које имају културна и рекреативна обележја. Атрактивност манифестационих мотива одређена је врстом и значајем природи и временом одржавања. Дужина боравка код ове врсте најчешће је одређена трајањем самих манифестација. Такође, садржај туристичког боравка је углавном унапред одређен програмом манифестације, тако да понуда има доминантну улогу у манифестационом туризму.

Ловни туризам

Ловни туризам представља један од најпрофитабилнијих видова туризма. С обзиром на то да општина Власотинце располаже повољним станишним условима за развој интересантних ловних врста и добрим ловним фондом ловни туризам је заступљен али не у великој мери. На подручју општине је ловиште „Лужница“ □ □ укупне површине 307,93км², док је ловно продуктивна површина 254,54км². Ловиштем газдује Ловачки савез Србије преко ловачког удружења „Богиша Поповић- Гиша“ □ □ из Власотинца. Матични фонд гајених врста дивљачи чине: срна, дивља свиња, зец, фазан, пољска јаребица. Мањи шумски комплекси, местимично пошумљене површине, изданаčke шуме, шикаре и сл. у нижим деловима више погодују ситној дивљачи, док већи шумски комплекси мешовитих шума у планиском, мање насељеном подручју, више погодују крупној дивљачи.

Излетнички туризам

Прелепи предели, река Власина и свеж и чист ваздух утицали су на развој излетничког туризма. Овакав вид туризма пружа туристима одмор и рекреацију, али истовремено могу да упознају културно-историјске вредности краја. Полудневна и дневна кретања туриста су најчешће усмерена ка оближњим излетиштима, непосредно уз Власину, као и ка Чобанцу, где постоје повољни услови за излете и боравак у природи. Број излетника је посебно увећан у време сазревања шумских плодова јагода, боровнице и малине.

Слика 10: Предео у околини Власотинца

Picture 10: Landscape in the vicinity of Vlasotince

РАЗВОЈ ТУРИЗМА

Много је разлога да се туризам у Србији сматра делатношћу са изразитим шансама за развој, посебно на нивоу локалних структура, где се очекује перманентан раст, како због великог броја ресурса тако и због њиховог квалитета.

Развијање система јединствених, заједничких вредности општине и визије која је прихватљива за представнике власти, грађана и привредних субјеката од суштинског је значаја и то је први корак у планирању развоја туризма. Визија би требала да гласи: „Власотинце-туристичка дестинација која туристима пружа осећај мира, спокоја и јединствене традиције у очуваној природној средини□□.

Планирање и развој туризма општине Власотинце базира се на анализи друштвеног и економског стања, како у општини тако и у њеној околони, који су често у нескладу.

Планирање развоја туризма, такође, базира се на туристичкој валоризацији природних и антропогених ресурса, оцени туристичко-географског положаја општине као и стању на туристичком тржишту.

Стога је неопходно темељно уочити све чиниоце који утичу, или би могли да утичу, на развој туризма.

Материјална база за развој

Материјалну базу за развој туризма представљају смештајни капацитети, угоститељски објекти, саобраћајнице и саобраћајна средства. Већина ових елемената није грађена за потребе туризма већ за потребе локалног становништва. Објеката који пружају улоге смештаја у општини има врло мало и то су хотели „Гуњетинац“ и „Грозд“ док категорисаних сеоских домаћинстава нема па тако нема ни

Слика 11: Хотел Грозд

Picture 11: Hotel Grozd

предуслова за развој сеоског туризма. Постоје угоститељски објекти мањег капацитета, али са понудом која није у потпуности задовољавајућа за потребе туриста, па су зато угоститељски објекти углавном усмерени на локално становништво.

Туристички промет

Туристички промет најбоље осликава тренутно стање туризма на подручју општине Власотинце и приказан је у табели 1.

Туристи			Ноћења туриста			Просечан број ноћења туриста	
свега	домаћи	страни	свега	домаћи	страни	домаћи	страни
680	612	68	1514	1387	127	2,3	1,0

Табела 1: Туристички промет у општини Власотинце у 2011. години

Табле 1 : Tourist traffic in Vlasotince in 2011.

Просечан број ноћења туриста израчунат је дељењем броја ноћења с бројем туриста.

Пошто се туриста региструје у сваком месту где борави, у случају промене места долази до

његовог поновног исказивања, односно дуплирања. Стога је, вероватно, и просечан број ноћења туриста, израчунат на овај начин, мањи од стварног.

Из табеле се закључује да је промет туриста незадовољавајућ због многих разлога као што су: кратко задржавање туриста, високих цена и мале платежне моћи.

Маркетинг план

Маркетинг план је један од најзначајнијих елемената стратешког развоја туристичких дестинација на подручју општине Власотинце. Маркетинг планом дефинишу се основне стратешке маркетиншке активности које треба предузети како би се остварила визија и дефинисали циљеви туристичког развоја. Маркетинг план општине Власотинце треба да представља основу на којој ће бити надограђивана маркетинг стратегија у складу са будућим развојем туризма.

ЗАКЉУЧАК

Определили смо се за ово подручје рада јер у 21. веку туризам преузима све већу улогу у свакодневном животу. У досадашњем периоду ни издалека нису искоришћене могућности које пружају неоспорне вредности туристичких ресурса, углавном због недеостатка туристичке инфраструктуре и неизграђености рецептивних капацитета. Желимо такође да скренемо пажњу на туризам као могући извор прихода који је до сада био занемарен као привредна делатност у општини Власотинце. Развој туризма би у многоме допринео и целокупном развоју општине Власотинце јер су они узајамно повезани па би тако са развојем туризма и цела општина доживела просперитет.

ЗАХВАЛНОСТ

Након завршетка рада осећамо велику потребу да се захвалимо нашем ментору Горици Миловановић која нам је обезбедила потребан материјал и помогла у изради рада као и Бобану Ракићу који је обезбедио битне статистичке податке и тако у великој мери допринео реализацији рада.

ЛИТЕРАТУРА

1. Вукмировић Д., Милојић А., Станчић К. *“Општине и региони у Републици Србији”*, Републички завод за статистику, Београд, 2012
2. Јакопин Е., Радосављевић С., Тонтић С., Нинковић Л., Стојадиновић С. *“Програм развоја туризма општине Власотинце”*, Републички завод за развој, Београд, 2003
3. Петровић С., Петровић М., Ђуровић Д., Миловановић Р. *“План развоја туризма општине Власотице”*, Општина Власотинце, Власотинце, 2011
4. Ромелић Ј. *“Савремене тенденције у туризму”*, Природно-математички факултет Нови Сад, Нови Сад, 2006
5. www.vlasotince.rs
6. www.wikipedia.com